

КАРЕН СИМОНЯН
ЗАБРАВЕН, ОТДАВНА
ЗАБРАВЕН ТРЕПЕТ

Превод от арменски: [Неизвестен], 1967

chitanka.info

След това той поглади грамадния каменен отломък. И не се опита да трие очите си, защото знаеше: шлемът щеше да попречи. Той не усещаше това, но знаеше, че камъкът е студен. През нощта, продължаваща месец, би трябвало наоколо всичко да е замръзнало.

Той въздъхна и стана. Не трябваше дълго да остава навън. Можеше да се изчерпи запасът кислород, който той непрестанно носеше със себе си. А тук, близо до две големи надгробни плочи, намиращи се на хълмистия склон, времето в неговите възприятия губеше обичайните си очертания, превръщайки се в нещо безформено, в пача, или ако щете, в мачкац се в ръцете на ваятел лепкав къс глина. И от месивото на времето той изкусно слепваше спомените, безкрайните спомени, които, подреждайки се в редица, се превръщаха в цялостна шевица на безкрайния, донякъде замъглен, нереален като сън и неопределен като бляновете оранжев живот.

Спомените не го стопляха. И той си спомни, като самотен човек, който няма какво да прави в този огромен свят, че живее само с мислите за миналото.

Обаче хладният разсъдък, сърцето, отдавна забравило трепети и безстрастни чувства, го накараха да стане и с бавна крачка да се отдалечи от тези грамадни плочи. Да побърза към неголямото куполовидно жилище. И той отиваше, без да може да задуши в тъмната пропаст на битието избликналия от отчаяние вик: „Оставиха ме сам!“, който звучеше в излетия металически шлем като жален и безпомощен стон.

... Отначало от разузнаването не се завърна капитанът на звездолета. Те останаха двама. Останаха с очаквания. Останаха, за да сложат на хълмистия склон огромната каменна плоча, която трябваше да символизира безименен обелиск върху тази жестока, гола, мъртва планета.

След това... След това съвсем неочаквано заваля странен дъжд. Кой би помислил, че тук има дъждове и градушки! Този дъжд валеше лениво, като смешни парцали: безкрайната, на места хълмиста, сякаш небрежно изгладена червеникава равнина, се покри със слой захарна пудра или по-точно, с проскърцаващ под краката като скорбяла космически прах.

Отначало на това не обърнаха внимание. След около петдесет часа дъждът се смени с град. Той веднага се досети, че планетата по

време на обиколката си около Слънцето е срещнала метеорен поток. Искеше да съобщи за това по радиотелефона на другаря си, който проверяваше радиомаяка на пистовата площадка. Но в същата минута един отломък смачка под себе си леката постройка на радиомаяка, където се намираше вторият астронавт на малката експедиция.

И на хълмистия склон се появи втори надгробен камък.

„Оставиха ме сам“ — простена той за последен път, преди да влезе в жилището.

Тук свали скафандъра, задиша с пълна гръд, изтри лицето си с длани. След това сърдито погледна в ъгъла, където работеше дежурната радиостанция. В сумрака блестеше зеленото око на уреда и се дочуваше накъсано пращане, хъркане и смях, донасяни от космическите бездни.

Космосът живееше своя обикновен, бурен живот. С какво удоволствие той би ослепил това еднооко чудовище и разрушил неговата утроба, ако нямаше втори и трети дубльори, които веднага, автоматически биха се включили във връзката. Да извади от строя всичко подред, не му достигаха нито сили, нито смелост.

Той се страхуваше от онази минута, когато земното око ще му поиска отговор. Тази минута можеше да настъпи сега веднага, или утре, или след година... Можеше да се роди посред тази нощ, която продължаваше месец, или през идващия ден, който щеше да продължи също месец. А той нямаше какво да отговори.

В усамотеното съществуване стана съвършено бездееен, съвършено ненужен човек. Той не можеше да възстанови радиомаяка, който лежеше разбит до пистовата площадка. Не можеше да продължи преустановената програма на изследванията, тъй като нямаше право да напусне жилището си и да отиде далеч. Това е закон и той не се опита да го наруши, тъй като оттогава всичко в него е замръзнало; душата му не знаеше трепети, мечтите го напуснаха, страстите угаснаха. Всичко това погълна хладният разум, всичко беше оковано с веригите на непоколебимия разсъдък, всичко беше убито от желязната логика.

Той знаеше, че след странната градушка бе престанал да живее. Ето вече три години, откакто не живее, а само поддържа своето съществуване! Безсмислено и ненужно съществуване! Той разполагаше с достатъчно време, за да се убеди окончателно, че кацането на основната експедиция ще претърпи неуспех. Този огромен

кораб никога няма да може да извърши кацане на планетата, ако не намери площадката; и няма да я намери, тъй като никога не ще заработи радиомаякът.

Как ще постъпят пристигналите — това малко го тревожеше, но знаеше, че хората ще започнат всичко отначало. Отначало експедиция от трима души ще подготви новата пистова площадка... След това други хора — няколко десетки — ще стъпят с крак върху червените пясъци и постепенно ще разширяват своите права и владения на планетата, докато това гигантско кълбо се покори окончателно и стане верен помощник.

Ще настъпи ли за него този ден? Ако настъпи, нали нищо не ще се измени.

И той отново започна да лепи от месивото на времето картини от изминалия, вече призрачен живот. Без усилия и мъчителни разсъждения той можеше да направи само това. А можеше да извае и Земята.

Тази Земя беше зелена, синя, понякога жълта. Някога той тъгуваше за жълтия цвят, за пустините, така безжизнени и коварни както и простиращите се зад стените до самия хоризонт червеникави пясъци. Та нали бяха пустини на Земята! А синевата! А водата!... Боже, колко много вода имаше там! Освен това и зеленина. Пък и песен. И стари полуразрушени катедрали в проломите на гигантски планини, чрез които дедите се стремяха да достигнат райския свят. Наивни мечти... Ето го този блажен, проклет свят, от който, за щастие, го разделят трайните прозрачни стени на жилището и където недалеч, на хълмистия склон има две надгробни плочи. А кой ще постави третата, когато се наложи? Къде си ти, желана Земя? Къде си ти, черното момиче, което пееше в звездната нощ?

Спомних си за някого, когато се разля лунната светлина...

Безразсъдност.

Няма и синята, зелена и жълта Земя.

Няма ги старите, полуразрушени, обрасли с мъх хълмове.

Няма го печалния глас, няма ги тъмните очи, ненамерили щастие.

Всичко това са мечти. Само едно е реално — зеленото око, мигащо все по-често и по-често. А след малко неизвестен глас отброи: „2568... 2, 5, 6, 8... 25,68...“

Ето, че и минутата настъпи. Можеше да дойде вчера или утре, настъпи сега, да, именно сега.

С вкаменял, безсмислен поглед той гледаше мигащото, непрестанно мигащото око.

Той е спокоен, не смутен, не разтревожен. Чакаше дълго, много дълго. И беше готов. Знаеше, че с нищо не можеше да им помогне. Знаеше, че всичко е свършено за него. И за какво влачи това безсмислено съществуване.

Той сви главата си, сгуши се, притисна се до стола, защото зеленото око го гледаше и непрекъснато, недоумявайки, мигаше. Окото очакваше отговора...

Той запуши уши и затвори очи, за да не види и не чуе нищо. В тишината на мрака го обхвана изведнъж забравеният, отдавна забравен трепет.

След това последна пристъп на безумен смях. А това не е ли плач... Не, той е уверен, че се смее, без да жали кислорода. Защото това не е измислица. Беше Земята — зелена, синя, жълта, беше и девойката с тъмните тайнствени очи; беше животът... Чувствата приливно бушуваха в неговото същество, защото беше настъпило времето да действа.

Той набързо сложи скафандъра. Нахлупи на главата си кълбовидния шлем — сякаш бе затворен в пуст затвор с малко, много малко прозорче. Обличайки се, той помисли, че едва ли сега се използват такива първобитни скафандри... Това „сега“ стана изведнъж граница между миналото и бъдещото, времето за миг престана да бъде месиво. Всичко се прибра в коритото си, стана определено, действително.

Той стовари на плещите си кислородните балони, които откъм тила с тънки тръбички се съединяваха с шлема. След това взе електрическия факел и провери кабела, който беше намотан на барабан, намиращ се в подземие. Такива факли те използваха през дългите, безкрайни нощи при работа далеч от жилището.

Той излезе, здраво държейки в ръце този странен факел. Закрачи напред към пистовата площадка. Вървеше с уверена крачка, а отзад се проточваха десетки, стотици, хиляди метри на непрекъснато развиващия се кабел.

След дълги години за първи път той действуваше непринудено, подчинявайки се на възкръсналите чувства. Той беше уверен, че нищо няма да стане, че всичко това е много наивно. Но това беше единствено възможният изход. И той беше доволен, че оковите се рушат. Беше доволен, че може да се отдалечи от жилището надалеч, надалеч, а може и съвсем да не се върне.

С цялото си същество той почувствува земните радости, радостта на стремежа към определена цел... И изведнъж, проклетата планета, на която стърчаха вече два надгробни камъка, му стана любима, акварелно-червена, кадифено-черна и звездно-синя...

Гигантският космолет извърши кацане, държейки курс към блестящия в мрака старинен червеникав маяк.

Когато двигателите престанаха да изригват искри и пламъци, когато корпусът на кораба престана да трепти, когато на планетата отново се възцари вечната тишина, на червената пустиня първи се спуснаха командирът на кораба и ръководителят на експедицията.

Около три километра те вървяха мълчаливо към сияещия на черния фон на небето червен факел. И когато се изкачиха на хълма, командирът изведнъж изтръпна, хвана за ръката другаря си и застана като вкаменен.

Вкопчил се здраво, много здраво за края на върлината, той лежеше по очи. Пръстите на лявата ръка конвулсивно бяха очертали на пясъка пет широки бразди. Мъртвото тяло сякаш продължаваше да се стреми напред, към площадката, към осмисления живот, преди още в балоните да се е изчерпал запасът от кислород...

А през шлемовете на хората, замръзнали като статуи на върха на хълма, се виждаха два безкрайни къса от синкаво-черното, безлунно, осеяно със звезди небе.

Публикувано във вестник „Пулс“, брой 4/1967 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.